

ПІД ПРАПОРОМ МИРУ І ВОЛІ

*Ревуть ненаситні сирени,
Оглушують вражі вибої,
У ранах поля і оселі
Під прапором миру і волі.*

*Невпинно батьківські пороги
Червоний прибій заливає
Й над мощами сина-героя
Захлане розбійництво криче.*

*І враз – зачарована тиша,
Застигли ворожі гармати
І молитовно знялися
Сопілка, скрипки та кимвали.*

Віра БОБК

21 ЛЮТОГО – ДЕНЬ РІДНОЇ МОВИ

Слово – це фортеця, у якій живе народ

В Україні на сьогодні діє понад 400 майданчиків з опанування української мови.

Про це повідомив уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремень у фейсбуці, передає Укрінформ.

«Нещодавно на сайті уповноваженого ми оновили інформацію про безкоштовні курси, розмовні клуби, інтернет-ресурси для опанування та підвищення рівня володіння українською мовою. Це близько 415 локацій, які ми можемо запропонувати громадянам України», – зазначив Кремень.

За його словами, влада на місцях очоche долучилася до створення розгорнутої мережі безкоштовних мовних курсів, затверджувала обласні, міські програми з популяризації державної мови.

Говорячи про опитування щодо розвитку української мови, що стартувало в додатку «Київ Цифровий» і тривало до 31 січня, уповноважений висловив сподівання, що Київ продемонструватиме всій Україні, як треба поліпшувати мовну ситуацію.

«Столиця повинна залишатися законодавцем мовної моди. Сподіваюся, що результатами цього опитування стане прийняття на найближчій сесії Київської міської ради запланованої мовної стратегії, як і відповідної міської програми. Громадяни зараз хочуть дієвих, чітких механізмів з боку місцевої влади. А це і безкоштовні курси, і локації, які пов'язані із підвищенням мовних компетенцій, зокрема і для охочих скласти іспит на рівень володіння державною мовою», – зазначив мовний омбудсмен.

У контексті українізації громадського простору столиці уповноважений наголосив, що йдеться не лише про перейменування вулиць.

«Перейменувати вулицю добре, але очистити місто Київ від залишків радянського минулого – серед ключових завдань місцевої влади. Пам'ятники, які пов'язані з радянським тоталітарним минулим – маркери колишніх епох. Тож тут не може бути жодних компромісів. Ми повинні використати цей момент для того, щоб повернути Україні її справжнє обличчя!» – переконаний Кремень.

Герої не відходять. Вони нам наслідням світять...

29 СІЧНЯ 1918 РОКУ

**ПАМ'ЯТАЄМО
ПОДВИГ
ГЕРОЇВ
КРУТ!**

В Україні загинув канадський доброволець Григорій Цехмістренко, який воював із російськими загарбниками з початку вторгнення.

Як повідомляє кореспондент Укрінформу, про це пише канадський суспільний мовник CBC News. 28-річний канадець був медиком-добровольцем, походив з України, але мав канадське громадянство. Він проживав у місті Порт Еліс у провінції Британська Колумбія.

За словами його бойового побратима, Цехмістренко загинув уночі 14 січня поблизу Бахмута. До України він приїхав з Канади в січні минулого року, коли

інформація про підготовку росією повномасштабного вторгнення ставала все більш загрозовою.

За даними CBC News, Цехмістренко – уже третій канадець, загиблий на війні в Україні. Його поховано в Києві.

У Ніжині з 2014 року 80 родин поховали загиблих воїнів. Без батьківської опіки залишилися 45 дітей. Під час відспівування в Церкві Всіх Святих священник тримав на руках трирічного синопця героя.

КОНФЕРЕНЦІЇ

У Гоголівському літературному гнізді

Розтиражована фраза про те, що література XIX століття вийшла з Гоголевої «Шинелі» не є банальною й сьогодні. А Микола Гоголь-письменник починався в Ніжині. У Гімназії вищих наук князя Безбородька стала перша проба його пера в поезії і прозі. Твір «Нечто о Нежине или дуракам закон не писан» виявився настільки актуальним, що викликав осуд місцевої влади, і гімназист-початківець змушений був його знищити. Творча традиція, започаткована 200 років тому, розвинулася і дала підстави говорити тепер про ніжинський текст у літературі.

Таку тезу висловив три роки тому доктор філологічних наук, професор Павло Михед на першій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Літературна творчість представників Ніжинської вищої школи: гуманітарний дискурс». Уже втретє її організовує кафедра літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики разом з факультетом філології, історії та політико-юридичних наук за підтримки ректорату вишу.

Протягом двох віків ніжинські літератори відгукувалися, а часом і гостро реагували на суспільні проблеми. Ще гімназистом Гоголя непокоїла моральна людська недосконалість. Він вважав, що полішити її може Божественна Літургія як кульмінація богослужбового і духовного життя християнина. Його «Розмисли про Божественну літургію» були в переліку обов'язкових книг бібліотек земських дореволюційних шкіл. У 40–50-ті роки XX століття гоголезнавці звернули увагу на цей твір як на просвітницький. Професори Павло Михед і Тетяна Михед переклали його з російської на українську мову. І тепер його читають і літературознавці, і віряни.

Попри безліч томів, написаних про Миколу Гоголя, він, як і раніше, є об'єктом підвищеної уваги багатьох дослідників. Цей інтерес викликаний як самобутністю і загадковістю особи самого Гоголя, так і необхідністю пошуку нових аспектів аналізу та інтерпретації світосприйняття і творчості письменника, окреслення нових перспектив вивчення його творів.

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя Анатолій Ролік дослідив проблему людської ідентичності у творчості Гоголя в роботах німецьких гоголезнавців.

«Німецький» погляд, на його переконання, дає змогу розширити наявні українсько- та російськомовні джерела, зокрема звертаючи увагу на схильність Гоголя до релігійності. Цікавим у цьому аспекті виявилось порівняння фундаментальних досліджень Рольфа-Дітріха Кайля та частини дисертаційного дослідження Зігрід Ріхтер про ставлення Гоголя до католицизму зі, здавалось би, далекою від цієї проблематики, принаймні за назвою, статтею Елізабет фон Ердман, що присвячена взаємозв'язку між Божественною літургією та їжею в «Мертвих душах».

Текст доповіді вже опублікований у журналі «Наш український дім» № 2, 2022 рік.

Творчість М. Гоголя на часі й для вчительки вищої категорії, котра викладає зарубіжну літературу в ліцеї «Інтелект» Львівської міської ради, Любові Левіної. «Тарас Бульба», «Вечори на хуторі біля Диканьки», за її авторською методикою викладання, ідентифікують Україну.

Як слушно зауважив модератор конференції, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики Юрій Бондаренко, опубліковані тексти авторам уже не належать. Вони спонукають до наукових розмислів, а часом виявляються і пророчими.

Авторка цих рядків звернула увагу на актуальність творчості Ольги Мак. Випускниця літературно-лінгвістичного факультету Ніжинського педінституту 1938 року, відома письменниця в діаспорі, а віднедавна і в Україні, 1955 року опублікувала в газеті «Свобода» спогади «Коли скрипіли возики».

«Властиве, думаю над тим, чи правно стоїть моє ім'я при цих спогадах? Адже вони не є моїми спогадами, як також не є

плодом моєї творчої фантазії. А рівночасно, коли беру на папір оці рядки, відчуваю, що сповню одне з дуже важливих завдань, яке диктується „почуттям письменницького обов'язку”. Цього виразу вжив один з критиків, оцінюючи спогади Уласа Самчука під назвою „П'ять по дванадцятій”, що їх письменник нотував при обставинах, в яких, здається, людина не могла думати ні про що інше, крім рятунку власного життя. Та, видно, для Уласа Самчука поняття „жити” і „писати” творять одну нерозривну цілість, і завдяки тому наша література збагатилася ще одним вартісним документальним твором, що стосується історичного моменту, якому наші письменники й журналісти ще не присвятили належної уваги. Переспівуючи старі теми, або виснажуючи нашу фантазію на щось оригінальне, ми зовсім забуваємо про той порівняно короткий, але безмірно багатий на події відрізок часу, який ліг поза нами між закінченням Другої світової війни й таборами покійниці УНРРА-мами. А проте ледве чи коли найбуйніша авторська фантазія вимислила щось трагічніше від того, що довелося зазнати нашим утікачам саме в перші місяці після закінчення війни».

Ольга Мак болісно описала події й почування, не думаючи про те, що подібне повториться в XXI столітті. Возики змінилися на авто, поїзди й літаки. Але українські жінки так само втікають від «освободітелів», котрі 1945 року називали себе високоморальною червоною армією, а тепер – армією російської федерації. Уже нове покоління росіян діє насильницькими методами своїх батьків і дідів. Сьогодні українські жінки з маленькими дітьми пережили бойові дії, стали свідками звірств російських військових, у стресовому та депресивному стані змушені були переміститися в чужі країни.

Завідувачка кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання, методистка відділу суспільно-філологічних дисциплін Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського Світлана Молочко, перечитавши «Ментальність орди» ще одного ніжинського випускника Євгена Гуцала, протиставила два типи цивілізації – української та російської – через призму письменницьких поглядів.

«Та що ж це за Федерація така, та що ж це за людиножерна її така Конституція, в ім'я яких найсучаснішою зброєю винищується народ, та що ж це за імперський дух такий, котрий із сатанинською люттяю має знищувати впродовж століть дух іншого народу!» – риторично запитує Євген Гуцало.

Антивоєнною назвав Юрій Бондаренко сучасну прозу Олександра Забарного, кандидата педагогічних наук, донедавна декана філологічного факультету Гоголівського вишу, тримаючи

в руках щойно видану його збірку «Багрянні терикони». Оповідач не зосереджується на воєнних діях, а звертається, як і Микола Гоголь, до людського в людині.

«Коли ж я став яничаром, – мордував себе думками Василь, – коли зрікся матінки рідної, світлої пам'яті батька, найдорожчої в світі дружби і любові брата? Коли? Чи ж тоді, як за великими грішми подався до Сибіру? Може, тоді, коли всівся у крісло, з якого видно Кремль? Та із вдячності за призначення, у догоду тому ж Кремлю мовчав – відслужував! А з іншого боку, а що я міг змінити? Нічого! Роздавили б, як таргана, та й забули б! Зате честі своєї не позбувся б! Не мовчить же Макаревич... Не лукав, Василю, сам перед собою. Боягуз ти і зрадник, а ще – яничар!» Це з повісті «Брати». Прозріння до змосковиченого Василя приходить під час похорону загиблого на Донбасі небожа.

Мовним новотвором війни присвятила виступ докторка філологічних наук, професорка, завідувачка кафедри української мови, методики її навчання та перекладу НДУ імені Миколи Гоголя Надія Бойко, спричинивши дискусію з консервативними поглядами на впроваджуваний український правопис.

Доречно прозвучали й краєзнавчі розвідки. Кандидати історичних наук, доценти кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин і кафедри історії України нашого вишу Юрій Давиденко та Олександр Кривобок досліджують творчість та громадську діяльність письменника Олексія Плюща та щоденники викладача Михайла Березкова, котрий популярно описує історію Ніжина. З'ясувалося також, що Плющ був ще й активним просвітянином. І тому Голова ГО Ніжинського товариства «Просвіта» Микола Шкурко виклав своє бачення завдань нової «Просвіти».

Дві науковиці: докторка педагогічних наук, кандидатка філологічних наук, професорка кафедри української і зарубіжної літератури та методики її навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі Ганна Токмань, кандидатка філософських наук, доцентка кафедри літератури, методики її навчання, історії культури та журналістики НДУ імені Миколи Гоголя Людмила Корнеєва уважно перечитали химерну прозу Юрія Бондаренка і вибрали для аналізу його оповідання «Нічого не сталося», оцінивши його як театральну енциклопедію. Абсурдна манера письма дуже пасувала до обставин, за яких відбувалася інтернет-конференція. Ніжинські учасники перебували в кімнаті-укритті, що обігрівалася електричною лампою, і тому нас не злякало завивання сирени...

Надія ОНИЩЕНКО

Важливі річниці

Світовий конгрес українців (СКУ) опублікував список низки важливих річниць, які 2023 року по всьому світу відзначать українці, а також прихильники та друзі України.

Як передає Укрінформ, про це повідомляється на сайті СКУ: «2023-й стане знаковим роком для українців, адже по всьому світу відбудуться відзначення 90-х роковин Голодомору-геноциду українського народу, разом зі світовою спільнотою відзначимо перше десятиріччя Революції Гідності – уособлення європейських прагнень України, та найбільш очікуваною датою року, безумовно, стане свято перемоги незалежної української держави над російським агресором», – ідеться в дописі.

СКУ подав деякі з найважливіших річниць, які готуються відзначити разом у колі світової української родини.

6 січня виповнилося 85 років від дня народження українського поета Василя Стуса, замордованого в радянських тюрмах. Уже в лютому готуємося відзначити 90 років від дня народження, патріарха-предстоятеля Української Греко-Католицької Церкви, кардинала Любомира Гузара.

У квітні 2023 виповнюється 70 років від дня народження легендарної співачки Квітки Цісик (1953–1998). Майбутня співачка народилася 1953 року в Нью-Йорку, у галицькій родині, що наприкінці Другої світової війни разом з тисячами інших біженців втікала від окупації та радянської влади.

На початку жовтня СКУ готується відсвяткувати 120 років від дня народження Володимира Горвіца (1903–1989), всесвітньо відомого американського піаніста українського походження.

31 жовтня СКУ також згадає про 140 років від дня народження Марка Безручка (1883–1944), військового діяча, генерал-хорунжого Армії УНР, провід якого став уособленням бойового братерства українського і польського народів.

У грудні 2023 року виповнюється 150 років із часу заснування у Львові Наукового товариства імені Тараса Шевченка (початкова назва – Літературне товариство імені Шевченка). Ця всесвітня українська академічна організація стала рушійною силою формування та розвитку української науки кінця XIX – першої половини XX ст.

Нагадаємо, Світовий конгрес українців (СКУ) опублікував списки держав, які 2022 року підтримали Україну, надавши їй гуманітарну та військову допомогу.

ЗАПОВІТ ВІРИ ВОВК

Вона померла на 97-му році земного життя 16 липня 2022 року в Ріо-де-Жанейро. Від народження в українському Бориславі й до останніх днів високо сповідувала чин української патріотки в поезії й прозі, у повсякденному служінні землякам, котрі намагалися

любити Україну її любов'ю. Боже натхнення, дароване їй під час хрещення Андрієм Шептицьким, вона удосконалила до Божої мудрості

*Прошу тебе, Богородице лілейноцвітна,
Бережи мене від гордості і самолюбства,
Дай скромності і духа посвяти,
Щоб думати, як прислужитися,
Не як нажитися світом і його чарами.
Бережи нас від духа омани.*

*Дай мені більше любити, ніж бажати любови,
І серед горя радити найменшою радістю.
У малій ролі дай мені бути великою.
Хай застидає на всіх престолах
Надісланий лист з престолу небесного
Для гординь із сумною новиною.*

Це з останньої книги Віри Вовк, виданої вже після смерті. «Геройка» – щоденникові записи поетки про війну в Україні, а також спроба натхненної подяки Всевишньому за даровані дні, людей і події. Вони прислужаться заповітом для її творчих ластівок – науковиць і поеток Юлії Григорчук, Ольги Смольницької, Надії Гаврилюк. Востаннє вони бачилися в Києві 4 червня 2018 року в Національному музеї літератури на презентації збірки Віри Вовк «Вселенна містерія». А на початку 2022-го вона пише про них так: «Тільки всі разом, віривши й приносячи жертву, обіцяючи змінити наше життя, огорнені ласкою Всевишнього, здобудемо перемогу! Вірлена в посвяті біженцям з півдня і сходу у Львові, Надя й Софія в околицях геройського Києва. Юля побіч хворої мами в Івано-Франківську та Оксана в Новояворівську, на самім польсько-українським кордоні, то мотиви для моєї особливої тривоги. Я тільки молюся, бо молитва є те, у що суцільно вірую».

Саме молитва рятувала її з мамою під бомбардуваннями Другої світової війни. Після загибелі батька-лікаря, поневіряючись післявоєнною Європою, у німій чужині, вони бідували і вчилися. За любов до небесного Господь дарував їм необхідне земне. Оте пережите давнє відгукнулося болем на сучасні події.

РАХИЛЯ

*В підвалах Маріуполя
Ридає Рахилья
Над мертвими дітками
Жертвами Ірода.*

*Минають століття,
Дубів крони – в хмарах,
Та все повертається
В нових анналах.*

*Повертаються весни
І нива зелена,
І родяться месники
В безстінних оселях.
Матей 2:16-18*

*Я плачу, думаючи про свою колекцію
Міжнародного мистецтва, яку я любовно
роками надсилала до Могилянки, щоб
збагатити Україну тим, що було в мене
найцінніше.*

*Я свідомо малечі мого дарунку в порівнянні
з іншими колекціями, але це було те, на що
спромоглося моє мандрівне життя.
Молюся, щоб Господь захистив разом з
великими мистецькими творами той мій
скромний дарунок.*

Кандидатка історичних наук, керівниця музею НаУКМА Таїса Сидорчук про згаданий дарунок доповідала на онлайн-конференції «Крізь століття твій голос лунає: до ювілею Віри Вовк» 4 лютого 2021 року.

Перші 80 книг з приватної бібліотеки Віри Вовк були передані до наукової бібліотеки НаУКМА Національної комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей при Кабінеті Міністрів України 1997 року. Створену іменну колекцію письменниці поповнювала 20 років без жодної сторонньої допомоги власним коштом. Творча, перекладацька і педагогічна діяльність професорки в багатьох вишах обумовила філологічно-літературознавчий характер колекції та наявність у ній видань багатьма європейськими мовами. Хронологічні межі охоплюють 200 років: найдавніша книжка «Faust» J. W. Goethe побачила світ у Лейпцигу 1828 року, а найновіша – «Яблуко на Спаса (думки-спогади-молитви)» датована 2021 роком авторства Віри Вовк. Понад 300 книг колекції належать до категорії цінних та рідкісних друків, що побачили світ в XIX – на початку XX ст. у німецьких, польських, французьких, українських видавництвах.

У «малечі дарунку» вмістилися книги українських авторів, що видавалися за кордоном, автографи відомих українських митців, діячів науки, культури і церкви. А ще 600 мистецьких творів, створених народними майстрами та професійними митцями з України, Бразилії, Мексики, Перу, Німеччини, Іспанії, Італії, Данії, Японії, Нікарагуа, Сенегалу, хронологічні межі яких сягають 200 років – від початку XIX до початку XXI ст. Це живопис, графіка, скульптура, рельєфи, вишивка, ткацтво, писанкарство, декоративне мистецтво.

*Вісті від Тетяни Ярошенко і Таїси Сидорчук:
моя колекція врятована і старанно захована*

в підвалинах Могилянки.

Може вона буде також і інших надихати позбавитися свого егоїзму і задуматися над тим, що цінного зі свого життя можуть, як стимул, залишити особливо для молодії української генерації, щоб не кидала пригорщами свій дорогоцінний вільний час на баналюки, тільки присвятила його гарній і корисній справі колекціонування вартісних культурних здобутків.

Майбутність подякує нам за своє обличчя, або буде нас справедливо обвинувачувати за лінивість і втрату спільного майна, недооцінюваного невіжами.

Велика в малій ролі, Віра Вовк залишала нам спадок, який за її ж поетичним висловом «не можна ображати

величаннями!» У «Конституції», що її обдумувала під час сирен у Львові, вона написала:

- Україна – самостійна демократична нейтральна держава з християнською мораллю.
- Росія має віддати Україні всі окуповані землі, в тому числі Крим і Донбас. Україну має покинути все вороже військо і всі росіяни, які не вважають себе українськими громадянами й не спілкуються українською мовою.
- Росія має оплатити відбудову знищеної України, довічну лікарську опіку, науку й прожиток раненим, вдовам і сиротам.
- Військо і зброю вживати виключно для оборони.
- Намагатися простити заподіяну кривду і робити ворогам добро. Світ має завжди подивляти Україну за її великодушність і моральну перевагу.
- Молитися за мир.

Надія ОНИЩЕНКО

ОСВІТА

Наша школа у Варшаві

Варшавська українська школа – це приклад того, як людська солідарність, емпатія і велике бажання допомогли в українській стрісній ситуації відкрити повноцінний навчальний заклад

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ В ПОЛЬЩІ

Польща стала країною, яка, фактично, першою відкрила кордони для втікачів від повномасштабної війни, розв'язаної РФ проти України. Наприкінці лютого – на початку березня тут опинилися мільйони громадян України, яких польське суспільство прийняло з відкритими обіймами, намагаючись надавати необхідну допомогу та підтримку. У Польщі майже через рік від початку повномасштабної війни продовжують перебувати близько мільйона громадян України, серед яких сотні тисяч дітей.

За даними Міністерства освіти Польщі, у перші місяці війни до країни над Віслою разом з батьками прибули щонайменше 350 тисяч українських дітей шкільного віку, з яких приблизно 40 % відразу пішли вчитися до польських шкіл. Станом на грудень минулого року навчання в польських школах продовжувало близько 150 тисяч учнів з України, що навіть трохи більше, ніж у період завершення навчального року торік у червні. Ще більшу групу в Польщі становлять українські діти, які продовжують навчатися дистанційно у своїх школах за місцем проживання в Україні.

А втім, є і третя, невелика, але унікальна група дітей, яка поєднала в навчанні перші дві складові: хоча діти і перебувають з батьками в Польщі, вони мають змогу вчитися стаціонарно, повністю за українською системою освіти. Це як ніби перенести школу з України до Польщі разом з персоналом і навчальною базою. Тільки унікальність цього явища полягає в тому, що діти, як і педагоги – не з одного регіону, а з усієї України, а

дидактичні матеріали й організаційна база формувалися не роками, а менше ніж за місяць. Таку школу щоденного стаціонарного навчання в системі Міністерства освіти та науки України було створено для українських дітей у Варшаві.

ШВИДКІ ТА ПРАВИЛЬНІ РІШЕННЯ

Ініціаторка створення Варшавської української школи (ВШКОЛУ), голова фундації «Наш вибір» Мирослава Керик підкреслює, що рішення про створення цього освітнього закладу було швидким, але продуманим. Воно народилося під час спілкування з керівництвом польської організації «Клуб католицької інтелігенції» (КІК). Відтак в оперативному режимі спільно розпочали пошуки фінансування, а також відповідного приміщення,

паралельно вівся набір персоналу й учнів.

«Рішення про те, що ми відкриваємо школу, було ухвалене 17 березня, а вже 11 квітня був перший навчальний день», – підкреслює Керик, звертаючи увагу, що до створення школи було залучено велику кількість людей.

З фінансуванням допомогла міжнародна благодійна організація «Save the

Children», що стала основним спонсором створення освітнього закладу. Вона допомогла профінансувати перші три місяці функціонування школи, а пізніше – літню програму для дітей, зокрема табори, у місті, у горах і на Балтійському морі.

Приміщення для навчання надала варшавська Вища школа екології і управління. Один з корпусів цього вишу не використовувався, тож ректор погодився здати приміщення в оренду. Корпус певним чином уже був пристосований до навчання молоді. Потрібно було лише перепрофілювати приміщення для навчання дітей шкільного віку. Для цього залучили волонтерів Українського дому у Варшаві, Клубу католицької інтелігенції та

просто небайдужих людей. Комп'ютерний клас уже існував, залишалося лише наклеїти кириличні знаки на клавіатуру. Крім того, докупили оргтехніку для ведення навчального процесу вчителями, а також канцелярські приладдя для дітей. Польські організації зібрали так звані навчальні набори для українських дітей. З підручниками частково допомогло посольство України в Польщі, а деякі потрібно було закуповувати.

«Це все відбувалося упродовж трьох тижнів. Але в нас була сильна віра в те, що це дуже потрібно. Було багато охочих допомогти, тому все вдавалося знаходити легко та швидко», – наголошує голова фундації «Наш вибір».

Восени організація «Save the Children» знову підтвердила готовність підтримати функціонування школи упродовж цього навчального року. Утім, ініціаторка створення школи зауважує, що на тривалу перспективу немає певності у фінансуванні освітнього закладу, а кошти на це йдуть чималі – щомісяця понад 1 млн злотих (понад 8 млн грн). Однак, потреба в такого типу школах дуже велика.

«Ми організували школу, у якій вчиться майже 270 дітей, але запитів на запис до неї було близько 2 тисяч. Батьки хотіли записати своїх дітей, і це попри те, що у Варшаві існує чотири схожі ініціативи», – наголошує Керик.

Вона додає, що українських дітей у Польщі багато, а шкіл – дуже мало. На сьогодні це основний виклик, адже багато дітей у цій країні навчаються в онлайн-режимі, не маючи доступу до стаціонарного навчання. Окрім того, відсутність контактів з ровесниками в умовах перебування за кордоном, тобто фактична ізоляція дітей, створює психологічні проблеми для маленьких українців. Тому, як наголошує українська активістка, важливо мати багато подібних шкіл і підтримку міністерства освіти України та Польщі.

КОЖНА ДИТИНА – ОКРЕМА ДРАМАТИЧНА ІСТОРІЯ

Коридорами Варшавської української школи групами бігають діти, жартують. Але як переконує директорка школи Оксана Колесник – це лише зовнішня оболонка. Десь глибоко в середині як кожної дитини, так і кожного члена педколективу – своя драматична історія втечі від війни. У когось – з окупації, а хтось уже двічі утікав від «руського міра»: спершу з окупованої 2014 року території, удруге – після 24 лютого.

«Попри те, що діти ходять, усміхаються і жартують, емоційний стан багатьох є важким. По очах дітей, батьки яких зараз на фронті, видно, що вони хвилюються більше за інших, у них є відчуття тривожності. У нас є вчителі, чоловіки чи сини котрих перебувають у лавах ЗСУ. Хоча ми за кордоном у відносній безпеці – насправді ми емоційно залежимо від того, що відбувається в Україні. Бажання і сил працювати нам додає те, що ми всі віримо в перемогу і ми її прагнемо», – підкреслює освітянка.

У неї і самої нелегка історія втечі з майже оточеного росіянами Чернігова – в останній момент через останній незруйнований росіянами міст.

У штаті школи є кілька психологів, які постійно працюють з дітьми. Директорка школи розповідає, що є жакливі історії, кожна дитина сприймає пережите по-своєму. До прикладу вона розповідає, що в школі є світлиця на нульовому поверсі. Для того, щоб туди потрапити, потрібно спуститися до підвалу. Через психологічну травму не всі діти можуть це зробити.

Як зауважує освітянка, про кожну людину зі школи можна писати свою складну історію, а по всіх загалом – читати географію України.

«Діти в нас переважно з регіонів, які постраждали від воєнних дій в Україні, які часто вже не мають власних закладів освіти, які зруйновані та перебувають на окупованих територіях. Це схід, південь, центр. Особливо побільшало дітей після початку масованих ракетних ударів по Україні, зокрема з центральних областей», – зауважує вона.

Учителі, а їх 30 осіб, також з усієї України – від Закарпаття до Лимана і Херсона, усі є воєнними мігрантками. Проте, як переконує директорка школи, не це було головним критерієм відбору вчителів. Найважливіше – високі професійні якості. З цим, як показав майже рік спільної роботи, немає жодних проблем.

На стіні в учительській висить мапа України, на ній позначені місця, звідки приїхали діти, які навчаються в школі. Територіально це вся Україна, найбільше – з центральних і східних областей.

«Приймаємо дітей з усіх регіонів, але надаємо перевагу дітям з окупованих територій чи звідти, де ведуться активні бойові дії», – наголошує освітянка.

Школа може прийняти максимум 270 учнів у всіх 11-ти класах. Зараз майже стільки дітей і навчається. Але на

відміну від звичайної школи, у цій варшавській школі кількість дітей щомісяця дещо змінюється, адже чиїсь батьки приймають рішення їхати далі, хтось повертається до України. Однак на якість освітнього процесу це не впливає.

Як розповідають самі учні старших класів, вони дуже задоволені навчанням, яке нічим не відрізняється від того, що було в Україні, а в чомусь навіть переважає його.

«Ставлення до нас дуже хороше, освітній процес – на високому рівні. У нас немає суперечок між учнями, усі розуміють одне одного, ми дуже дружні та швидко порозумілися», – розповідає дев'ятикласниця Вікторія, яка вже змінила кілька шкіл, спочатку втікаючи з батьками 2014 року з Луганська, а торік – виїжджаючи з Києва.

Її подруга, десятикласниця Дарія з Оріхова Запорізької області, також дуже схвально висловлюється про школу. Обидві дівчини не проти трохи довше повчитися в Польщі, але жити хочуть лише в Україні.

Директорка школи підкреслює, що, хоча школа є українською і навчання здійснюється за програмою МОН України, інтеграція в польське життя є значною. Зокрема, діють інтеграційні проекти разом з польськими дітьми, ведеться інтенсивне спілкування з сусідньою польською школою. Крім того, не маючи власного спортзалу, учні української школи ходять на уроки фізкультури в розташовані неподалік фітнес-центр і спортзал Варшавського медінституту, а також басейн, з якими укладено відповідні угоди.

Попри значну допомогу й емпатію з боку волонтерів, благодійників, польського суспільства і посольства України, школа все ж має свої проблеми. Окрім неврегульованого на тривалу перспективу питання з фінансуванням, існує також і проблема з видачею дітям сертифікатів українського зразка. Торік школі вдалося домовитися з Демидівською громадою у Львівській області – з нею було укладено договір, і вони допомогли з на-

Мирослава Керик

данням таких сертифікатів. У цьому навчальному році дирекція Варшавської української школи намагалася домовитися про видачу сертифікатів дітям з Міжнародною українською школою (МУШ). Переговори з цією державною інституцією, яка діє при МОН України, наштотувалися на непереборні бюрократичні перепони. Оскільки переговори з МУШем тривають уже декілька місяців і наразі немає позитивного результату, у варшавській школі вирішили шукати запасний варіант. Так, уже попередньо домовилися і планують підписати угоду з однією з львівських приватних шкіл. Освітній заклад зі Львова розглядає видачу сертифікатів українським дітям як соціальний проєкт, тож надасть допомогу Варшавській школі на безоплатній основі. Утім, остаточно проблему це не вирішує.

Хай там як, але ці проблеми належать до категорії тих, що долаються. Найбільше освітяни Варшавської української школи та батьки дітей переживають, що війна затягується, а це – незрозуміла перспектива та насамперед страх за близьких, які перебувають на фронті.

Директорка української школи Оксана Колесник у розмові уникає слова «біженець» чи «біженка».

«Це психологічний момент, і наголос на тому, що ми не втекли від просто якихось негараздів в Україні, а втекли від війни. Ми всім відкрито кажемо, що це – завойовницька війна, військова агресія з боку іншої країни, а не просто збройний конфлікт», – пояснює вона.

Після завершення війни жінка для себе не бачить іншої альтернативи, окрім повернення до України. Так само кажуть більшість учителів та учнів цієї школи. Підтвердженням цього є бажання попри все давати дітям можливість навчатися саме за українською системою освіти.

Юрій БАНАХЕВИЧ, Варшава
<https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3654061-za-tri-tizni-ak-u-varsavi-pislapocatku-rosijskoi-agresii-vidkrili-skolu-dla-ukrainskih-ditej.html>

ЮБІЛЕЇ

Кольорові струни натхнення

Напевно ніхто не сперечатиметься із твердженням, що світ милий тій людині, котра вмє бачити його красу. Коли ж вона ще й примножує цю красу своєю працею – така людина щаслива і благословенна Богом, адже цей утаємничений і високій процес позначений печаттю сакральності.

Наша Гуцульщина мовби із самих небес обрана для творення: зі звичайних матеріалів – вовни, дерева, шкіри виходять шедеври, від яких тамуєш подих і не можеш відвести очей. Мені завжди здавалося, що ці диво-речі народжуються із рук особливих – вибраних – людей. Не так давно життєві дороги звели мене з однією такою людиною – Любов'ю Миколайською – дочкою відомого майстра, чарівника різця, академіка художнього оздоблення дерева, як називали його мистецтвознавці, Василя Івановича Кабина.

Філософія мистецтва висновує думку, що творчість може проявитися будь-якої пори людського життя – у юності, зрілості, літньому віці – не має значення, лиш би особистість була креативною й прагнула віддавати себе, зусилля власної душі для творення прекрасного.

Любові Василівні це судження пасує якнайліпше: медик за освітою й фаховою діяльністю, у зрілі роки вона повністю віддалася художньому вишиванню й моделюванню одягу й досягла в цій царині видимих і поважних успіхів. І тепер, на порозі свого вісімдесятиріччя, зі щасливими іскорками в очах запрошує оглянути її колекцію одягових речей та предметів ужитку, які на правду викликають зачудування. «Таки в тата вдалася», – кажуть усі, хто знає її та родину, а особливо – знаменитого батька – різьбяра-віртуоза, котрий усе життя талановито розвивав і утверджував характеристичні стильові риси й традиції Косівської школи художнього різьблення.

Кілька штрихів із життєпису ювілянтки.

Дочка Василя та Параски Кабинів – Люба – народилася в Косові 10 березня 1943 року. Навчалася в Косівській школі, закінчила Тернопільський медичний інститут і 40 років працювала в Івано-Франківську в психіатричній лікарні № 1 лікарем-психіатром.

Усе життя була колегою і помічником чоловікові – Мирославу Володимировичу Миколайському, спочатку

кандидатові, а потім – докторові медичних наук, професорові, який викладав в Івано-Франківському медичному інституті (тепер медуніверситеті).

У 1990–1994-му роках він завідував кафедрою психіатрії, де на початку 1990-х рр. також створив лабораторію імунологічних досліджень. У 1994–1996-му роках був завідувачем кафедри охорони здоров'я дітей.

У 1996–2014 роках М. В. Миколайський працював у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника професором катедри загальної і клінічної психології. Він видав кілька монографій і вперше за редакцією професора О. К. Напреєнка разом з іншими авторами – підручник із психіатрії українською мовою (Київ: Медицина, 2001). 2011 року в цьому ж видавництві побачило світ нове наукове дослідження В. М. Миколайського «Психіатрія і алкоголізм». Його публікації із психіатрії в наукових журналах та збірниках завжди викликали жваве зацікавлення спеціалістів цієї медичної галузі.

Любов Василівна в усьому підтримувала чоловіка, була його помічницею в науковій роботі. Її думкою та пропозиціями професор Миколайський дуже дорожив і завжди дослуховувався до них.

Після виходу на пенсію Любов Василівна повернулася в рідний батьківський Косів й увесь свій час віддає улюбленому мистецтву художнього вишивання. Це захоплення прийшло до неї ще дитиною, коли розглядала бабусині та мамині вишивки. Зовсім малою взяла до рук голку з нитками і вишила хрестиком свій перший орнамент. Мамина похвала окрилила дівчинку, і вона все сміливіше бралася за роботу. Навчилася вишивати весь асортимент побутових речей, характерних для цього виду народного мистецтва, – серветки, доріжки, рушники, штори, скатертини, наволочки, краватки. Усе це Люба оздоблювала, беручи за основу традиційний народний гуцульський стиль, але трактуючи його по-своєму, вносячи власні образотворчі знахідки.

Любов Василівна, мабуть, успадкувала органічне чуття гармонії від свого батька, тому має бездоганне розуміння композиції, природну здібність укладати елементи в орнамент без труднощів та ескізування на папері. Завдяки

її індивідуальному смакові, узори на виробках мають закінчений відточений характер, усі частини орнаменту взаємнопорядковані й становлять єдине владжене ціле.

Асортимент виробів 2016–2022 років – переважно одягові речі: чоловічі сорочки, жіночі сорочки і блузи, сукні, костюми, жіночі святкові пальта і півпальта, жакети, виконані хрестиком, низинкою, настилом, мережкою та іншими техніками, якими Л. В. Кабин (Миколайська) володіє з великою майстерністю. Композиції її вишивок різноманітні, їхнє розміщення будується за чітко продуманою схемою, що впливає з логіки конструкції та крою, в основі якого найчастіше лежать прямокутні та трапецієподібні форми.

Кольори тканин, на яких має бути розміщена вишита композиція, диктують підбір барв. Так, на пальтах і сукнях білого кольору Любов Василівна розробляє орнаменти з домінуванням жовтогарячого, золотистого, зеленого, додаючи для графічності чорну нитку. Темно-сині сукні мають прегарний вигляд у світло-синьому та голубому кольорах із вкрапленням жовтого. А взагалі її роботи відзначаються яснобарв'ям, своєрідністю поєднання кількох кольорів та орнаментальних мотивів у цілісній композиції.

Її одягові речі, комплекти, створені в останні роки, дуже сучасні, стильні, враховують уподобання молодих людей – онуків і внучок Любові Василівни: Марка і Юлі, Мар'яни та Юрка. Те, з яким захопленням вони носять її подарунки, як чекають на нові, а ще потихеньку просять підготувати незвичайний, ексклюзивний подарунок для своїх подруж – Мар'яна для чоловіка Миколи Оленчука, Юрко для своєї половинки Вікторії, – не може не тішити Любов Василівну, адже не даремною є її творча праця, якщо вона приносить радість.

Тішать серця мамині вишиванки і синові Всеволоду та його дружині Наталі, яка просто обожає все українське. За океаном, у США вона на свята не тільки сама дістає із шафи прекрасні комплекти, виконані мамою чоловіка, але й усю сім'ю одягає в косівський стрій, сервірує стіл дідовими різьбленими виробами, ставить на нього незвичайної краси дерев'яний підсвічник – і тоді дух Різдва чи Великодня владно запанує в затишному домі, еднаючи серцями і пам'яттю всю родину на далеких кінцях землі.

Вдячні мамі за дарунки й дочка Оля з чоловіком Ярославом. Її тішить кожна робота, а водночас – викликає подив і захоплення. Адже мама, довгі роки працюючи лікарем, дбаючи про сім'ю, створюючи батькові комфортні умови для

наукової праці, по правді кажучи, не мала часу вгору глянути. То де це мистецтво жило в ній? Як вибруньковувалося, щоб тепер у зрілі роки вибухнути таким небаченим розмаїттям і красою? Мабуть, такою є природа таланту, що рано чи пізно він усе-таки дає про себе знати, підкорюючи людські серця блискуче виконаними творами. Так формувалася творча індивідуальність і Любові Василівни: перші кроки в дитинстві та юності, потім – професійна праця за обраним медичним фахом, і нарешті – час для мистецтва.

Вона виробила в собі розуміння специфіки різних матеріалів, оволоділа вмінням передбачити результат власних шукань. Нитка стала для неї мовби джерелом натхнення, бере її в руки – і уявляє, як стібок за стібком ця тоненька кольорова струночка співатиме пісню краси природи, багатства життя, любові людських сердець.

З такими теплими почуттями і працює Любов Василівна. Не працює – творить. Домагається ефективного звучання кольорів, оновлення традицій народного крою в сучасному одязі, вироблення і закріплення модернових стильових рис у святковому та повсякденному гардеробі.

І це Любові Миколайській вдається. Її одягові речі могли б стати окрасою будь-якого модного подіуму з презентації українського етностилю. Однак Любов Васи-

лівна цим голову собі не сушить, бо просто задоволена своєю роботою, утішена, що вона подобається її рідним і викликає захоплення в усіх, хто бачить ці рукотворні дива, що їй допомагає втілити в готові вироби чудова майстриня з пошиття одягу Ольга Гаврилюк (Баранюк) із Косова.

Зрозуміло, що без ліричного сприйняття світу, краси довколишньої природи, розуміння плину людського життя з усіма його драматичними перипетіями, навряд чи вдалося б утілити свої творчі задуми. У роботах Любові Василівни все це приявне. Художня виразність і різноманітність її виробів залежить не тільки від створення досконалої орнаментальної композиції, тонкого відчуття кольорів, умілого їх поєднання, правильного вибору техніки виконання, але й від життєвого досвіду, мудрості серця, успадкованих від батька, традицій мистецького самовираження особистості, що супроводжують її дорогами долі через роки, через еднання поколінь.

Аделя ГРИГОРУК, письменниця, членкиня НСТУ та НСЖУ, заслужений працівник освіти України, м. Косів (Україна) – м. Нант (Франція)

Любов та Мирослав Миколайські

Засновник – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Реєстраційне свідоцтво № 352-24ПР, серія ЧГ, від 6 березня 2007 року
Р/р 31253365108946 НДУ ім. М. Гоголя код 02125668 ДКСУ м. Київ МФО 820172

(благодійний внесок на розвиток Центру гуманітарної співпраці з українською діаспорою)

Склад редакції:

Онищенко Н. П., редакторка,
Мельничук О. В., докт. фіз.-мат. наук, проф.,
Михед П. В., докт. філол. наук, проф.,
Самойленко Г. В., докт. філол. наук, проф.
Макет, верстка та коректура – Бобрик Д. М.

Адреса редакції:

Центр гуманітарної співпраці з українською діаспорою, кімната 210
вул. Графська, 2,
м. Ніжин, 16602, Україна
Тел./факс: (04631) 7-19-59
E-mail: ukr_diaspora@ukr.net,
diaspora@ndu.edu.ua

<http://www.ndu.edu.ua/index.php/ua/tsentr-gumanitarnoji-spiivpratsi-z-ukrajinskoju-diasporoyu/vidannya-ukrajinskij-dim>